

Micsoda népek...

SALY NOÉMI

Kevéseknek adatik meg, Budapesten meg pláne: születésem – 1956 – óta ugyanabban a lakásban élek. Hogy anyám hogyan került ide 1947-ben, arról a végén majd lesz szó. Gyerekként, amikor az ember a szavak bűvöletében él, és a világ birtokbavételének szinte mágius módja a dolgok megnevezése, a másik nevének megtudása, gyakran faggattam nagyanyámat és a ház öregeit: hogy hívták azokat, akik előttünk itt laktak?

A legtutibb forrás *Ilonka* néni volt, aki nagyon sok régi szomszédot ismert, életükről is tudott részleteket. Tizenkét évesen beírtam ezeket az információkat egy ronda szürke, spirálos noteszbe.

2017-ben a Budapest 100 eseménysorozatának középpontjába – mivel a világháború miatt 1917-ben jóformán semmi nem épült – a rakpartok kerültek. Hajdan gyönyörű házunk a világörökség része, *Hauszmann Alajos* alkotása, nosza, tárjuk ki a kaput mi is arra a két napra. Előszedem a szürke noteszt, annyi mindent tudok a lakókról, gyerekjáték lesz az egész.

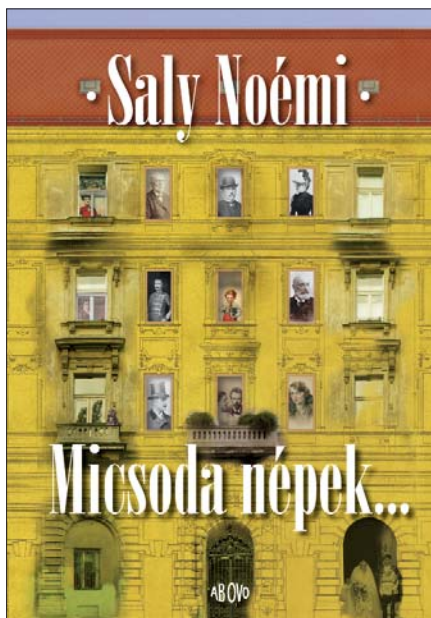
Aztán megnyitottam az Arcanum portált a neten, mondván a gépnek: Döbrentei utca 8., kis szógám, szimat! És szörnyen elszégyelltem magam. Jóságos ég, hiszen nem tudok én semmit. Zúdultak rám a nevek, a történetek, drámák és vígjátékok, elképesztő kavargásban ez az egész ótvár, gusztustalan, rossz emléké huszadik század. (Sőt. Hiszen a legidősebb szomszédom 1836-ban született, és vannak máig nyúló szájak is, ott a legkisebbek most négy-öt évesek.)

A hatalmas anyag láttán ijedtemben a megoldást is kitaláltam: én leszek a házvezetőnő, és kitergetem a

ház szennyesét. A látványterv enyhén szólva puritán volt. A/4-es lapokra nyomtattam az életrajzokat meg a képeket, a kapualjba került az épület és a két háztulajdonos család története, az orsótér aljába szárítóköteleken, lepedőkre tűzve, illetve – ahol pontosat tudtam – az ajtók mellé erősítve pedig az én régi szomszédaimé.

Miután csaknem egy egész csomag nejlón irattasakat és vagy két marék ziherezstűt elhasználtam, rögtön el is dőlt, hogy ebből könyv lesz, hiszen már nincs is velem olyan sok munka – ajaj, dehogynem, rengeteg lett. Úgyhogy csak most, két év elteltével tudom végre újból azt mondani: kerüljenek beljebb, ismerkedjenek meg a mi tabáni bérházunkkal.

Az adatgyűjtésnél a legfontosabb támaszom az említett Arcanum portál volt, amelyen a kutatás időszakában már több mint 20 millió oldalnyi újságban kereshettem. Innen jöttek elő

A KÖNYVBORÍTÓ
VASS ÁKOSNÉ TÖRÖK SZONJA MUNKÁJA

a legjobb pletykák, a hivatali előmenetek állomásai, esküvői tudósítások, perek, nekrológok.

Ami az anyag rendezését illeti, némi töprengés után a legegyszerűbbet, a beköltözés időrendjét választottam. A sor az első őslakóktól anyám beköltözéséig, 1947-ig tart.

A portrék megírásakor nem voltam tekintettel arra, hogy az érintett milyen hosszan élt a házban: érdekes figurákról akkor is elmesélek mindent, amit kiderítettem, ha csak egy-két évig voltak itt, vagy még gyerekként futkostak a lépcsőkön. Sok az adat, az évszám – hátha akad, aki innen tud meg valamit elfeledett őseiről. De azért is, mert néha egy ártatlannak tűnő dátum üvöltve árulkodik egy családi botránnyról vagy tragédiáról...

Az illusztrációkkal rengetegszer meggyűlt a bajom. Sok lakóról csak egyetlenegy, bélyegnél is kisebb, ócska háborús újságpapírra nyomott, raszteres, barna pacnit találtam – hosszas könyörgésemre betettük ezeket is a könyvbe, amennyire lehetett, feljavítva. De fontosabbnak tartottam, hogy lehetőleg minden történethez kapcsolódjék legalább egy arc, mint azt, hogy a képek minősége egyenletes színvonalú és tökéletes legyen. A történetek maguk is ilyenek: élesek vagy homályosak, sokszor nem pont a hősök érdeme szerint.

A nagyvilágban talán készült már ilyen könyv, de itthon nem ismerek hasonlót.

Lesz, akit a történetek fognak megírni vagy megnevetetni, lesz, aki bizonyos részleteit tudja használni a saját munkájához, s remélem, lesz is olyan társadalomkutató – szociológus, városantropológus –, aki majd forrásként kezeli. Nekem már nem maradt se helyem, se szüflám ahhoz, hogy elemezgetni kezdjem a mélyebb összefüggéseket. Pedig nagyon is lenne mit. Családi és szakmai kapcsolatszereket, gyerek- és asszonysorsokat, fényes karriereket és öngyilkosságokat.

Egy komplett, ismeretlen-ismerős világ. Bankárok, mérnökök, katonák, jogászok, művészek, postások, szabók, cselédek, házmesterek, lágerbe hurcoltak, kitelepítettek, népnúzó és őrangyalok.

Micsoda népek...

